

I Výběr dřevin a zaměření knihy

Při výběru dřevin do hlavní části knihy (tj. na obrazové tabule) jsem postupoval podle následujících kritérií tak, aby mohla publikace plnit několik funkcí současně, a využil jsem k tomu celý dosud shromážděný materiál:

- zařadit dřeviny s co nejlepší dokumentací, tj. kromě celkového pohledu také (vyjma dřevin již zaniklých) s dalšími detaily (listy, květy, plody, scan), v ideálním případě zachycené v různých ročních obdobích;

- zařadit dřeviny dle sortimentu; zde bylo nutné postihnout, v rámci sledovaných dřevin, maximální šíři sortimentu, to znamená vybrat od každého druhu/kultivaru jeden exemplář s dobrou obrazovou dokumentací a pokud možno zároveň významný stářím, mohutností či estetickým dojmem. Publikace tak může představit řadu dřevin jak původních, tak introdukovaných a pěstovaných v zahradách a arboretech; do jisté míry může proto sloužit jako určovací příručka a atlas dřevin, tím spíše, že zobrazuje množství detailů a scany listů;

- zařadit u jednotlivých druhů či kultivarů nejsilnější nalezené dřeviny, nevybrané v předchozím bodě; je důležité, aby publikace podala zprávu o tom, jakých maximálních rozměrů a na kterých stanovištích příslušné dřeviny dosáhly;

- vybrat nejvzácnější nalezené dřeviny; je potřeba o těchto jedincích vědět, neboť jejich existence je v rámci republiky nezávadná vázaná na několik málo exemplářů nebo možná i jediný exemplář, a z toho důvodu mohou snadno vymizet z kultury;

- zařadit dřeviny již odumřelé; cílem publikace je ukázat nejen živé exempláře, ale také o to cennější dokumentaci takových, které bohužel čtenáři již spatřit nemohou; opět se zde můžeme kromě jiného poučit, do jakých rozměrů a na jakém místě tyto dřeviny dorostly. K této skupině jedinců byly ještě přidány takové, které v době sestavování publikace vykazovaly výrazné známky chřadnutí, a dá se předpokládat, že zanedlouho zaniknou také;

- z dalších dřevin byli pro doplnění stávajícího výběru zařazeni něčím zajímaví jedinci ze skupin, které jsou představeny dále, jako například solitérní dřeviny, bizarní dřeviny, dřeviny na zvláště zajímavých místech, stromy na odlehlých lokalitách či některé významné dřeviny rostoucí na hřbitovech.

Literatura o památných stromech a zajímavých dřevinách našeho území není příliš bohatá, přesto se najdou knihy (viz samostatná kapitola), které v různém časovém období a v různém rozsahu zachycují stav dendroflóry.

Autor další publikace s tímto tématem by tedy měl přinést odlišný úhel pohledu a nejlépe i nové poznatky tak, aby informace ostatních publikací aktualizoval, doplnil, ale co nejméně opakoval. Největší přínos této práce vidím v následujících bodech:

- aktualizace dat (dendrometrie, obrazové zachycení stavu dřevin, zachycení nejnovějších úhynů); dendrometrie, tedy nauka o měření dřevin, má v této publikaci nepoměrně větší prostor, než ve většině dosud vydaných knih, a tedy publikovaná data vhodně doplňuje; jedná se však pouze o jednoduchou dendrometrii, zabývající se základními rozměry dřevin; jinak je dendrometrie podstatně rozsáhlejší obor;

- na předchozí bod logicky navazuje oprava některých po dlouhá léta běžně uváděných omylů v otázce nejsilnějších dřevin v republice (obvod kmene);

- mapování celého sortimentu dřevin; sledované dřeviny jsou vybírány pouze podle jejich parametrů, ne podle rodu či druhu, zdali jsou památné či nikoliv, zdali je dřevina původní nebo introdukovaná, případně na kterém typu lokality se nalézá;

- z předchozího bodu vyplývá, že kniha může upozornit na řadu dřevin, které jsou vzrůstem, vzácností a estetickým působením nadprůměrně cenné, a bylo by vhodné posoudit, zdali je nevyhlásit za dřeviny památné; zároveň také upozorňuje na výjimečně vzácné, a proto ve své existenci zvláště ohrožené dřeviny;

- obrazová část je naplněna do maximální možné míry, včetně černobílých scanů listů. Celá grafická úprava publikace je tomuto záměru v podstatě podřízena a kniha proto může v omezené míře posloužit i jako atlas dřevin a určovací příručka;

- kniha je sestavena tak, aby, při dodržení všech výše uvedených předsevzetí, mohla přinést zajímavé informace čtenářům všech věkových kategorií a bez ohledu na to, zdali jsou zkušenými dendrology s řadou let praxe, nebo publikaci (zejména její obrazovou část) využijí pouze jednoduchým způsobem.

Pokud nepočítáme vždy přítomné osobní překážky a limity síly jednotlivce, tak i shromáždování dendrologického materiálu má svoje specifika a omezení – sezónní proměnlivost samotných dřevin i nestálou dostupnost některých lokalit. Stejně jako se mohou určitá místa veřejnosti po čase otevřít, jiná se naopak uzavírají, nejčastěji se změnou majitele nebo kvůli stavebním úpravám. Mnohé zajímavé dřeviny rostou na soukromých zahradách, a ne vždy jsou majitelé ochotni řádně spolupracovat dokonce i s orgány státu, které mají ze zákona právo památné dřeviny sledovat. Tyto překážky rovněž celý proces ovlivňují a někdy díky nim není možno uspokojivě uzavřít práci.